

Нур сураси, 55-57

05:00 / 23.01.2017 6139

55. Аллоҳ сизлардан иймон келтириб, солиҳ амалларни қилганларга уларни ер юзида худди улардан олдин ўтганларни халифа қилганидек халифа қилишни, улар учун Ўзи рози бўлган динни мустаҳкамлашни ва уларнинг хавф-хатарларидан сўнг омонликни бадал қилиб беришни ваъда қилди. Менгагина ибодат қилурлар ва Менга ҳеч нарсани ширк келтирмаслар. Шундан кейин ҳам ким кифр келтирса, бас, ана ўшалар, ўзлари фосиқлардир.

Ушбу оятда Аллоҳ таоло Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васалламнинг умматларидан иймон келтириб, солиҳ амаллар қилганларига кўп башоратлар ваъда қилмоқда. Ўша ваъдалар қуйидагилардир:

«Аллоҳ сизлардан иймон келтириб, солиҳ амалларни қилганларга уларни ер юзида худди улардан олдин ўтганларни халифа қилганидек, халифа қилишни...»

Олдинги ўтган умматлардан қайси бири Аллоҳ таолога иймон келтирган ва бу иймони ҳақиқий бўлиб, бутун вужудини қамраб олган ҳамда ўша ҳақиқий иймонлари тақозоси ила солиҳ амаллар қилиб ҳаёт кечирган бўлса, Аллоҳ таоло уларни ер юзига Ўзининг халифаси этиб тайинлаб қўйган эди. Ер юзида ҳукми юритилиши учун уларни Ўзига ўринбосар қилиб қўйган эди. Энди ўшалар каби ер юзида халифа бўлиш имконияти фақат Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васалламнинг умматларида бордир. Уларнинг мазкур халифаликка эришишлари учун асосий шарт-иймон келтириб, амали солиҳ қилишдир. Ислом уммати қачон ушбу шартни бажарганида, Аллоҳ таоло ваъдасининг устидан чиққан.

Расули акрам соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳаётлари пайтида улар Арабистон Ярим ороли, Баҳрайн, Яман ва бошқа жойларда халифа бўлиб, Аллоҳнинг амрини юрита бошладилар.

У зотдан сўнг эса, Ҳазрати Абу Бакр Сиддиқ даврларида Ислом давлати чегаралари Форс, Шом ва Мисрнинг бир қанча ерлари қадар кенгайди.

Иккинчи халифа Умари Одилнинг вақтларида Ислом мазкур юртларнинг ҳамма жойларига тарқалди. Ўша пайтдаги дунёнинг энг катта икки империяси—Рим ва Форс империялари инқирозга учрадилар. Уларнинг ўрнини Ислом давлати эгаллади.

Ҳазрати Усмон ибн Аффон розияллоҳу анҳунинг даврига келиб эса, Ислом давлати ҳудудлари ер юзининг машриқидан мағрибигача кенгайди.

Бу улкан футухотларнинг асосий сабаби мусулмонларнинг пок иймонию солиҳ амаллари бўлди. Мусулмонлар ўша шартни бажарганлари учун Аллоҳ уларга имкон бериб, ер юзида халифа қилиб қўйди. Шу билан бирга, Аллоҳ таоло мусулмонларга иймонлари ва амали солиҳлари учун бошқа нарсаларни ҳам, жумладан:

«...улар учун Ўзи рози бўлган динни мустаҳкамлашни...» ваъда қилди.

Мазкур даврда, яъни, Расули акрам ва хулафои рошидинлар даврида мусулмонлар ҳақиқий иймон соҳиблари бўлиб, амали солиҳни қилганлар ва Аллоҳ таоло улар учун Ўзи рози бўлган динни-Ислом динини ер юзида мустаҳкамлади. Ҳамма Исломга тобеъ бўлди. Ислом ҳукми асосида, Ислом адолати остида яшай бошладилар.

Бунинг устига, Аллоҳ таоло иймонлари ва солиҳ амаллари учун:

«...уларнинг хавф-хатарларидан сўнг омонликни бадал қилиб беришни ваъда қилди».

Ушбу оят ҳақида ар-Робиъ ибн Анас Абул Олиядан қуйидагиларни ривоят қиладилар: «Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам ва у зотнинг саҳобалари Маккада ўн йилдан кўпроқ вақт Аллоҳнинг ёлғиз Ўзига ибодат қилишга ва Унга ширк келтирмасликка махфий равишда, қўрққан ҳолларида даъват этдилар. Уларга уруш қилиш буюрилмади. Балки Мадинага ҳижрат қилишга амр қилиндилар. Бас, у ерга келдилар ва Аллоҳ таоло уларга уруш қилишни амр этди. Ўшанда ҳам хавф-хатар остида эдилар. Кечасию кундузи қурол билан юрардилар. Бунга ҳам Аллоҳ хоҳлаганича сабр қилдилар. Бир куни саҳобалардан бири:

«Эй Аллоҳнинг Расули, биз энди абадий шундай хавфда ўтамизми? Бизга силоҳимизни қўядиган кун келмайдими?» деб сўради. Аллоҳнинг Расули соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Фақат озгина сабр қиласизлар, холос, сўнгра сизлардан ҳар бирингиз тўп-тўп одамлар ичида ўтирса ҳам, ёнида бир парча темир бўлмайдиган кунлар келади», дедилар. Аллоҳ таоло ушбу оятни нозил қилди. Бас, Аллоҳ Пайғамбарини Арабистон Ярим оролига зоҳир қилди. Ҳаммалари омонликка кирдилар, қуролни қўйдилар. Сўнгра Аллоҳ Пайғамбарини Ўзига олди. Ундан кейин Абу Бакр, Умар ва Усмонларнинг даврларида ҳам омонликда бўлдилар. Ундан кейин бўлган ишлар бўлди. Уларга Аллоҳ яна хавфни қайтарди. Бас, улар шартни йўқотиб, ҳолни ўзгартирдилар, ўзлари ҳам ўзгаришга дучор бўлдилар».

«Менгагина ибодат қилурлар ва Менга ҳеч нарсани ширк келтирмаслар».

Ана ўшанда Мен уларни ер юзига халифа қилиб, динларини мустаҳкам этиб, хавфлари ўрнига омонликни бераман.

«Шундан кейин ҳам ким куфр келтирса, бас, ана ўшалар, ўзлари

фосиқлардир».

Шунча нарсани кўриб-билиб туриб куфр келтирган одам фосиқ бўлмаса, ким фосиқ бўлсин?!

Ислом тарихига диққат билан назар ташлар эканмиз, ушбу ояти карима мўъжизаси олдида бош эгамиз. Мусулмон уммати иймонига қанчалик содиқ бўлса, Аллоҳнинг ёлғиз Ўзига қанчалик сидқидилдан ибодат этса, динга қанчалик кўп амал қилса, ер юзини обод қилишда шунчалик пешқадам бўлган, Ислом дини шунчалик мустаҳкам турган, омонликлари шунчалик ишончли бўлган. Аксинча, мусулмонларнинг иймони қанчалик заиф, Аллоҳга ибодатда қанчалик суст ва динга амал қилишлари қанчалик оз бўлган бўлса, ер юзини обод этиш борасида шунчалик ортда қолганлар, динлари шунчалик ғариб бўлган ва кўпдан-кўп хавф-хатарларга йўлиққанлар. Ўн тўртинчи ҳижрий асрнинг охири ва ўн бешинчи ҳижрий асрнинг бошларида бу ҳолат мисли кўрилмаган даражага етди. Мусулмонлар ҳеч қачон бу қадар заифлашмаган эдилар. Улар Аллоҳ таоло берган ваъдага қайта эришишлари учун, ер юзига халифалик қилиб, уни обод этиш масъулиятини қайтадан қўлларига олишлари учун, динлари мустаҳкам ва ўзлари омонликда бўлишлари учун иймонлари бақувват, амали солиҳлари бардавом ва Аллоҳнинг ёлғиз Ўзига ибодат қилишлари кутилганидек бўлмоғи лозим.

Бунинг учун эса, қуйидаги оятда зикр қилинган амрни тўла-тўқис адо этиш керак:

56. Намозни тўқис адо этинглар, закот беринглар ва Пайғамбарга итоат қилинглр. Шоядки раҳм қилсангиз.

Чунки намоз бандани доимо Аллоҳ таоло билан боғлаб, ўз соҳибининг қалбини тўғрилаб туради. Мўмин кишини юқорида зикр этилган амалларга-иймон бақувват бўлишига, амали солиҳлар қилишига ва фақат Аллоҳнинг Ўзига ибодат этиб, У зотга ҳеч кимни ширк келтирмасликка восита бўлади. Аммо намозни тўқис адо этмасдан туриб иймон, амали солиҳ ва Аллоҳнинг ёлғиз Ўзига ибодат қилиш ҳақида гапириш мумкин эмас. Демак, ер юзига халифа бўлиш, Ислом динини мустаҳкамлаш ва омонликка эришиш ҳақида хаёл қилмаса ҳам бўлади.

Шунингдек, закотни адо этиш ҳам кишида бахиллик ҳиссини йўқотиб, жамиятда ички бир покланишни олиб келади, ўзаро тушуниш ва ҳурматни кучайтиради, яна бошқа кўпгина яхшиликларга сабаб бўлади. Закотни рисоладагидек адо этмасдан туриб, мусулмонлар ҳеч бир муваффақият ҳақида ўйламасалар ҳам бўлади.

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламга итоат қилиш эса, барча каттаю кичик муваффақиятларнинг гаровидир, бусиз ҳеч нарсага эришиб

бўлмайди. Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламга итоат этиш у зот соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳаётликларида шахсларига эргашиш билан бўлган бўлса, вафотларидан кейин суннатларига амал қилиш билан бўлади. Бу хусусда уламоларимиз ҳаётининг бир ибратли воқеани мисол қилиб келтирадилар. Мужоҳид мусулмонлар бир жиходда қўлларидан келган барча имкониятларни ишга солишларига қарамасдан, рақибларидан устун бўла олмабдилар. Бунинг сабаби ҳақида чуқур ўйлашибди. Ҳамиша осонлик билан эришиб келган ғалабага энди эриша олмай турганлари нимадан эканлиги, ҳозирги рақибдан бир неча бор кучлиларини ҳам осонлик билан енгган кишилар нима учун буларни енга олмаётганлари ҳақида фикр юритишибди. Охири, айб ўзимизда бўлса керак, деган фикрга келишибди. Ўйлаб кўришса, дарҳақиқат, ўша пайт Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг суннатларидан бирига амал қилмай қўйишган эканлар. Дарҳол бу камчиликни бартараф этиб, барча мужоҳидлар ўша тарк этилган суннатга амал қилишни йўлга қўйибдилар ва рақиб устидан ғолиб келибдилар.

Шундай экан, Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламга итоат қилмай туриб, муваффақият ҳақида ўйлашнинг ўзи кулгилидир.

Демак, мусулмонлар ўзларига раҳм қилинишини хоҳласалар, намозни тўқис адо этсинлар, закотни берсинлар ва Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламга бўйинсунсинлар.

Келгуси оятда мўмин-мусулмонлар пешвоси Ҳазрати Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васалламга хитоб этилади:

Эй Муҳаммад!

57. Сен куфр келтирганларни ер юзидан қочиб қутула олгувчилардир, деб ҳисоблама! Уларнинг жойи дўзахдир. У нақадар ёмон борар жойдир!

Кофирларнинг бу дунёдаги ҳолатлари бошқача ҳаёлга олиб келмасин. Улар қайси даражага эришмасинлар, нималарга қодир бўлмасинлар, барибир қочиб қутула олмайдилар. Бир кун келиб, куфрлари жазосини тортадилар. Охир-оқибат, албатта, дўзахга тушадилар. Ўша жойнинг азобига гирифтор бўладилар.

Ислом дини инсон ҳаётини мукамал тарзда жорий қилувчи дин бўлиб, у инсонга барча нарсани-Аллоҳ билан қандай муомалада бўлишдан тортиб, кичик-кичик мавжудотларга муносабати қанақа бўлишигача кўрсатиб беради...

Нур сурсининг тафсиридан